

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Rollspel

som arbetsmetod i ungdomsverksamheten

Lena Valkeakari

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö (210op)

Marraskuu 2011

HUMANISTISKA YRKESHÖGSKOLAN

Medborgaraktivitet och ungdomsarbete

ABSTRAKT

Författare: Lena Valkeakari	Sidantal 41 och 3 s. bilagor
Namn på examenarbetet: Rollspel som arbetsmetod i ungdomsverksamheten	
Handledande lärare: Kimmo Lind	
Beställningsarbete för: Finlands Röda Kors, Österbottens svenska distrikt/ Kalle Sundelin	
Abstrakt <p>Studien gjordes som ett beställningsarbete till Finlands Röda Kors, Österbottens svenska distrikt. I studien kommer jag kort att berätta om Röda Korset och om rollspel, samt sedan fördjupar mig i samarbets-/ ungdomsprojektet På Flykt som genomfördes i med FRK Helsingfors och Nylands- Åboland- Ålands- och Österbottens svenska distrikt. Syftet med denna studie var att undersöka hur Finlands Röda Korsets ungdomsverksamhet i fortsättningen skulle kunna använda sig av rollspel i som arbetsmetod i sin verksamhet. Projektet har finansierats av medel från Folke Bernadottefonden och distrikten har haft en självrisk. Därtill har även avdelningar bidragit ekonomiskt.</p> <p>På Flykt är ett rollspel och en åtgärd för att motverka främlingsfientlighet och rasism. Syftet med rollspelet är att motverka främlingsfientlighet och rasism genom att öka ungdomars förståelse för vad en flykting går igenom. Rollspelet har utvecklats av danska pedagogen Sten Cnops Rasmussen och är avsett för ungdomar mellan 13-30 år.</p> <p>Studien klarlägger hurudan utbildning ungdomarna i projektet behöver för att kunna fungera som instruktörer i rollspel i distriktens ungdomsverksamhet. Studiens uppgift är även att få fram vilken nytta och påverkan rollspelet har bland ungdomar och deras åsikter om att använda rollspel som arbetsmetod i ungdomsverksamheten.</p> <p>Undersökningen gjordes med hjälp av att de finländska ungdomarna skrev dagböcker om deras erfarenheter och upplevelser under instruktörskursen i Norge, 15-18 september 2011. Utifrån deras behov som framkom i dagböckerna kommer vi att ha en tilläggsutbildning i Åbo kring samma tema med erfarna instruktörer från Norges Röda Kors, Ungdom deltar.</p> <p>Studien resulterade till att tilläggsutbildning för instruktörerna behövs och ordnas i december 2011. Samtliga deltagare i instruktörsutbildningen i Norge ansåg att rollspelet var en bra metod att motverka rasism och förståelse för flyktingar.</p> <p>Denna undersökning skall fungera som en handbok för alla som är intresserade av att komma med i FRK:s ungdomsverksamhet samt är intresserade av rollspelet På Flykt som arbetsmetod i ungdomsverksamheten.</p>	
Nyckelord: Röda Korset, rollspel, dramapedagogik, frivillighetsverksamhet	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Lena Valkeakari	Number of Pages 41 + 3 pages attachments
Title Role play as working method in youth activities	
Supervisor(s) Kimmo Lind	
Subscriber and/or Mentor Finnish Red Cross, Swedish district of Ostrobothnia/ Kalle Sundelin	
Abstract <p>The Finnish Red Cross (FRC) have Swedish speaking chapters in Helsinki, Uusimaa, Turunmaa, the Aland Islands and in Ostrobothnia. These chapters have a joint youth project called På Flykt (author's translation from Swedish: On the Run) that has been financed partly by the Folke Bernadotte Fund, and partly by the chapters themselves as excess. Additional funding for the project has been provided by the units he present study aims to shed light on the FRC, role playing and an give an in-depth analysis of the youth project On the Run. The study is commissioned by the Ostrobothnian chapter of the FRC.</p> <p>On the Run aims to combat xenophobia and racism and is a role-playing game. The aim of the game is to increase young people's understanding of what being a refugee is and what they go through. The game was developed by the Danish Pedagogue Steen Cnops Rasmussen and is intended for young people between 13 and 30 years of age.</p> <p>This study was commissioned in order to ascertain what type of education the participating youths need in order to function as instructors in the On the Run role-playing game within the chapters' youth activities. The research questions include, from the youth instructors' perspective: what gains can be found in using the game, what type of influence does the game have on the young people using it, and what are the youths' opinions and feelings on using the game as a working method within the youth activities/services that the chapters provide.</p> <p>The research material consisted of journals written by the Finnish youths, participating in the instructor course in Norway on September 15-18, 2011, about their experiences. The research method consisted of an analysis of the participant needs as expressed in the journals. The results showed that the vast majority of participants found that the role-playing game On the Run was felt to be a successful method to counteract racism and to foster for a deeper understanding of the refugees' situation. However, the participants felt a need for further education by experienced instructors.</p> <p>The undertaken study resulted in the coordination of a further education course for instructors, undertaken by experienced Norwegian instructors that will be held in Turku, in December of 2011. This final study will be made available to all who are interested in joining the FRC's youth activities particularly the role-playing game On the Run, and can be utilized as a manual.</p>	
Keywords Red Cross, role play, drama education, volunteerism	

INNEHÅLL

1 INLEDNING	5
2 SYFTE OCH FORSKNINGSSPROBLEM	6
3 RÖDA KORSET OCH RÖDA HALVMÅNEN	7
3.1 Röda Korsets sju principer	9
3.2 Ungdomsverksamheten	10
3.3 Internationella ungdomsverksamheten	11
4 ROLLSPEL SOM ARBETSREDSKAP I INLÄRNING	12
4.1 Dramapedagogik	13
4.2 Rollspel som inläring	15
4.2.1 Rollspelet On the run - På flykt	17
4.2.2 Rollspelets tre faser	18
4.2.3 På Flykt rollspelets mål och metoder	19
4.2.4 Rollspelet På Flykt i Finland	21
4.2.5 Projektgruppen	22
5 METOD	23
5.1 Urval	24
5.2 Tillvägagångssätt	24
5.3 Instrument till datainsamling och etiska aspekter	25
5.4 Bearbetning av insamlad data	26
6 REDOVISNING AV RESULTATETEN	27
6.1 Orientering till rollspel	28
6.2 Känslor i rollspel	31
6.3 Påverkan och nytta av rollspel	33
7 DISKUSSION OCH SLUTSATS	35
KÄLLOR	40
BILAGOR	42

1 INLEDNING

Första gången jag blev bekant med Finlands Röda Kors ungdomsverksamhet var sommaren 1986 då jag deltog i en fredskryssning från Vasa till Mariehamn, Åland tillsammans med ett 30-tal andra ungdomar. Under åren som följde deltog jag i både nationella och internationella ungdomsläger, bl.a. i december 1989 deltog jag i Twin-camp i Etiopien. Jag har även varit aktiv i Smedsby-Böle avdelnings styrelse där jag bland annat ansvarat för barn- och ungdomsverksamheten. Efter många års uppehåll ordnades sommaren 2010 ett ungdomsläger i samarbete med andra avdelningar i Österbotten. Efter att i närmare 20 års tid varit som frivillig fick jag möjligheten att arbeta på distrikt som samordnare för samhälls- och ungdomsverksamheten.

Jag valde att göra mitt examenarbete kring levande rollspel eftersom jag själv sommaren 2010 deltog som ledare på ett ungdomsläger där ungdomarna fick uppleva och delta i rollspelet På flykt. Jag blev då fascinerad av rollspelet som inläring och fortsatte under mitt arbetsår och studietid på Humanistiska Yrkeshögskolan med att arbeta kring temat. De svensk- eller tvåspråkiga distrikten i Finlands Röda Kors beslöt att ordna ett samarbetsprojekt för ungdomar kring temat rollspel. Hösten 2011 reste jag tillsammans med 16 finlandssvenska ungdomar till Oslo, Norge för att delta på instruktörskursen i rollspelet På flykt.

Eftersom Finlands Röda Kors inte tidigare har forskat kring ämnet rollspel som arbetsmetod eller arbetsredskap i ungdomsverksamheten, var detta studiens undersökningsprioriteringar. Organisationen har inte heller tidigare forskat i mer detalj hur ungdomarna upplever rollspel och vilka erfarenheter de har av rollspel därför beslöt jag fördjupa mig i det. Syftet var också att utarbeta ett konkret förslag för vidareutbildning och utveckling i av rollspel som arbetsredskap i Finlands Röda Kors. I Finland har man gjort undersökningar om rollspel och äventyrspedagogik, till stöd för att utveckla sig själv och för att få hjälp av det i sitt läraryrke samt man har även undersökt rollspel som inläring.

2 SYFTE OCH FORSKNINGSSPROBLEM

Syftet med denna studie var att undersöka hur Finlands Röda Korsets ungdomsverksamhet i fortsättningen skulle kunna använda sig av rollspel i som arbetsmetod i sin verksamhet. Som följande presenterar jag syftet med forskningen samt forskningsproblemen med vars hjälp jag byggde upp examenarbete.

Syftet med mitt examenarbete är att dokumentera och analysera samarbetsprojektet På Flykt som utfördes i samband med ett ungdomsprojekt för de svensk- eller tvåspråkiga distrikten i Finlands Röda Kors. Jag har under examenarbetets gång dokumenterat vad det jag fått ta del av och ungdomar som deltagit i projektet har skrivit dagbok om sina erfarenheter och upplevelser. Ämnet levande rollspel är oerhört stort och för att avgränsa det här examenarbetet har jag beslutat mig för ett par frågeställningar som jag i min studie vill undersöka. Dessa frågeställningar är tänkta att tillsammans bilda utgångspunkten för utvecklingsmöjligheterna på hur Finlands Röda Kors kunde använda rollspelet som en arbetsmetod i ungdomsverksamheten.

För att göra studien lättläst kommer jag i fortsättningen att kalla ungdomarna som deltog i instruktörskursen för instruktörer emedan jag kallar ungdomarna som deltog i rollspelet i Norge för deltagare. För att kunna kartlägga instruktörernas behov och färdigheter att fungera som instruktörer i våra distrikt valde jag att ha en huvudfråga och ett par frågor som stödfrågor i mitt forskningsproblem:

Forskningsproblemet lyder:

1. Hurudan utbildning och vilka färdigheter behöver instruktörerna för kunna använda rollspel som en pedagogisk metod eller ett arbetsredskap i ungdomsverksamheten?

Som stöd till denna fråga söker jag även svar till frågorna

2. Hur upplevde instruktörerna rollspelet?

3. Vilken påverkan och vilken nytta anser instruktörerna att man har av rollspelet?

3 RÖDA KORSET OCH RÖDA HALVMÅNEN

Historien om Röda Korset börjar i norra Italien år 1859, då schweizaren Henry Dunant organiserade frivilliga för att hjälpa offren i slaget vid Solferino. Om sina upplevelser skrev Dunant boken *Minnen av Solferino* (1862), och i boken föreslår han att det i alla länder skall grundas en frivilligorganisation som hjälper till med sjukvård under krig och att vården av sårade tryggas genom internationella avtal. Dunants tankar väckte snabbt gensvar och redan år 1863 grundades det i Genève en kommitté som år 1876 utvecklades till Internationella rödakorskommittén.

År 1864 samlades representanter från 12 olika stater i Genève. De godkände den första Genèvekonventionen "till förbättring av sårade militärers vård i fält" som den då kallades. Det var en milstolpe i mänsklighetens historia. Samtidigt beslöt man också att ett rött kors på vit botten skulle fungera som skyddstecken för militär sjukvård och senare har krigets lagar utvidgats till att omfatta sjöstridskrafter, krigsfångar och civila.

Kommittén slog också fast uppgifterna för de biståndsföreningar som Dunant hade föreställt sig och rekommenderade att sådana skulle grundas i alla länder. Snabbt började de nationella föreningarna grundas i olika delar av Europa och senare också i andra världsdelar. Många av dem kom från början att också ta sig an uppgiften att hjälpa offer i storolyckor och bekämpa epidemiska sjukdomar. (Hytönen 2002, 29.)

Finlands Röda Kors grundades 1877 och fyller 135 år den 7 maj 2012. I dag finns det nationella rödakorsföreningar i 187 länder och verksamheten engagerar ungefär 100 miljoner frivilliga. (Hytönen 2002, 15.)

Röda Korset är världens största humanitära rörelse, vars grunduppgift är att lindra lidande och skydda människovärdet genom att hjälpa de människor som är i mest utsatta. Röda Korset fick sin början i och med hjälpen för offren i kriget på 1800-talet och under 1900-talet började rörelsen också hjälpa till vid katastrofer och olycksfall.

Nuförtiden verkar Röda Korset eller Röda Halvmånen i nästan varje land, där varje förening verkar enligt behovet i sitt land. Finlands Röda Kors har över 90 000 medlemmar och cirka 45 000 aktiva frivilliga. Röda Korset är en av Finlands största medborgarorganisationer. (Hytönen 2002, 15.)

År 2009 godkände Finlands Röda Kors tillsammans med 185 nationella rödakors- och rödahalvmåneföreningar en ny strategi som skall styra verksamheten för följande tio år. För de tio åren framöver inriktar sig Röda Korset globalt sina resurser och kunskande mot tre strategiska mål. Första strategiska målet är att rädda liv, säkra försörjningsmöjlighet och stärka återhämtningen efter katastrofer och kriser. Det andra strategiska målet är att möjliggöra ett hälsosamt och tryggt liv. Det tredje målet är att främja socialt deltagande och en kultur av ickevåld och fred. (Finlands Röda Kors 2011a.)

Visionen för internationella rödakors- och rödahalvmåneföreningarna är att bidra till att främja och stärka människovärdet och fred i världen och att förhindra och lindra mänskligt lidande, genom att ständigt inspirera, uppmuntra underlätta och främja den humanitära verksamhet som bedrivs i alla nationella föreningar. (Finlands Röda Kors 2011a.)

I Finland stöder Röda Korset mottagningen av asylsökande på många olika sätt. Röda Korset har i år lovat att grunda och upprätthålla 2 000 nya inkvarteringsplatser runt om i Finland. Detta har Inrikesministeriet har bett om, eftersom antalet asylsökande som anländer till Finland har ökat jämfört med de senaste åren. Röda Korsets frivilliga är också med och stöder de asylsökandes vardag i mottagningscentralerna. Fetstil (nu och i fortsättningen) betyder endast mina egna understäckningar.

En **flykting** är en utlänning som har orsak att befara förföljelse på grund av ras, religion, politisk åsikt, nationalitet eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp. Människor är flyktingar om de inte tryggt kan återvända till sitt hemland som utan måste fly undan krig eller allmänt våld. En flykting är en person som har beviljats flyktingstatus i ett land. En **asylsökande** är en person som **ansöker** om skydd och **uppehållstillstånd i ett främmande land**. En asylsökande får stanna i landet hon eller han är i behov av

skydd av humanitära skäl eller internationellt skydd. Personen i fråga är asylsökande så länge ens ärende inte är färdigbehandlat. En **Utlänning** igen, är en person som inte är finländsk medborgare. En **Invandrare** eller **utvandrare** kallar man alla personer som flyttar över ett lands gränser oberoende av orsak och **migrantarbetare** är en person som flyttar från ett land till ett annat på grund av arbete. Finländare som har bott utomlands och återvänder till Finland kallas för **återflyttare**. I Finland tillämpas termen på tidigare och nuvarande finländska medborgare samt på personer med finländska rötter som flyttar från det forna Sovjetunionen, till exempel ingermanländare. (Finlands Röda Kors 2011c.)

3.1 Röda Korsets sju principer

Vikten av Röda korset, den vägledande i driften av Röda Korsets verksamhet, bygger på organisationens sju principer. Som Hytönen (2002, 28) noterar att principerna bildar ett slags värde, inte bara en grund för organisationens egen verksamhet, utan också de saker som organisationen vill främja i världen.

Röda Korset föddes en önskan att hjälpa alla människor, utan åtskillnad mellan de sårade på slagfältet. Det syftar både internationellt och nationellt för att förhindra och lindra mänskligt lidande varhelst den förekommer. Dess syfte är att skydda liv, hälsa, mänsklig välfärd och mänsklig värdighet i allmänhet. Röda Korset är till för att främja förståelse, vänskap, samarbete och varaktig fred. (Hytönen 2002, 28.)

Röda Korset och Röda Halvmånen rörelsens aktiviteter styrs av sju grundläggande principer är: humanitet, opartiskhet, neutralitet, självständighet, volontärtjänst, enhet och universalitet.

Humanitet. Röda Korset, som skapades ur viljan att utan åtskillnad bistå dem som sårats på slagfältet, arbetar internationellt och nationellt på att i varje läge förhindra och lindra mänskligt lidande. Dess mål är att skydda liv och hälsa och att skapa respekt för människovärdet. Röda Korset främjar ömsesidig förståelse och vänskap, samarbete och varaktig fred mellan alla folk.

Opartiskhet. Röda Korset gör ingen åtskillnad mellan nationalitet, raser, religioner, samhällsställning eller politiska åsikter. Det arbetar uteslutande för att lindra människors lidande och där vid i första hand hjälpa de mest nödställda.

Neutralitet. För att bevara allas förtroende avstår Röda Korset från att delta i fientligheter eller att vid något tillfälle ta ställning vid meningsskiljaktigheter i fråga om politik, ras, religion eller ideologi.

Självständighet. Röda Korset är självständigt. Även om de nationella rödakorsföreningarna är statsmakternas medhjälpare på det humanitära området och var och en är underställd sitt lands lagar, skall de behålla en oavhängighet som tillåter dem att alltid handla i enlighet med Röda Korsets principer.

Frivillighet. Röda Korset är en organisation som frivilligt och osjälviskt ger hjälp.

Enhet. I varje land kan endast finnas en rödakorsförening. Den skall vara öppen för alla och dess humanitära verksamhet skall omfatta hela landet.

Universalitet. Röda Korset är en världsomfattande organisation inom vilken alla nationella rödakorsföreningar har samma rättigheter och skyldigheter att bistå varandra. (Hytönen 2002, 28.)

3.2 Ungdomsverksamheten

Alla de som är under 29 år räknas som ungdomsmedlemmar. Ungdomarna är en viktig del av Röda Korsets hjälpkedja och binds samman med organisationen särskilt via verksamhet i ungdomsgrupper.

Genom att delta i insamlingar höjer ungdomarna Röda Korsets beredskap genom att snabbt hjälpa människor som hamnat i nöd på grund av en naturkatastrof, eldsvåda eller beväpnad konflikt. Med olika jippon och ställningstaganden tar ungdomarna ställning för en mångsidig näromgivning. Genom att till exempel invadera ett ålderdomshem tar ungdomarna med sig glädje till åldringarnas vardag.

Det finns många sätt att hjälpa och varje gärning behöver inte rädda världen, utan det räcker att den räddar dagen eller ens en stund för en annan människa. Kunskap i första hjälpen kan å sin sida till och med rädda livet på en bekant eller okänd person. (Andersson, Näsi, Prieto, Teivainen 2010, 6.)

Eftersom en av Röda Korsets huvuduppgifter är att stöda dem som riskerar att hamna utanför samhälle, kan ungdomarna genom att delta i det mångkulturella arbetet underlätta flyktingarna och invandrarna integration i samhället. De kan också fungera som en vän vilket åldringar, handikappade och ensamma unga behöver. (Andersson m.fl. 2010, 32.)

Att hjälpa innebär inte enbart att offra sig för någon annan. Det kan vara en hobby som ger tillfredsställelse förutom den som blir hjälpt även hjälparen. Det är även viktigt att ungdomarnas åsikter och deras röst blir hörda. Som frivillig kan ungdomar få andra unga att öppna sina ögon för samhällliga missförhållanden och ta ställning i ärenden som är viktiga för ungdomen.

För att verksamheten ska förbli meningsfull för ungdomarna, utarbetas ungdomsverksamhetens riktlinjer, ställningstaganden och initiativ bland annat på Ungdomarnas Årsmöte, som man årligen ordnar för ungdomar nationellt i olika distrikt. Dessutom erbjuder Röda Korset ungdomarna verksamhetsmöjligheter utomlands genom olika resor och läger samt delegatverksamhet. (Mod att bry sig 2008, 10.)

3.3 Internationella ungdomsverksamheten

Den internationella Röda Korsets ungdomsverksamhets uppgift är att öka ungdomars internationella samverkan och samarbete mellan dem för att utveckla en samsyn. Röda Korsets humanitära rätt är känt runtom i hela världen. Ungdomarna erbjuds även möjligheter att utforska andra länders ideologiska, sociala och kulturella förhållanden. Internationella Röda Korset ungdomsverksamhets arbete syftar till att utveckla samarbetet mellan de olika länderna, genom att stöda ungdomar för att stödja nätverk och utbyte med god erfarenhet. (Mod att bry sig 2008, 5.)

Röda Korsets medlemmar kan årligen söka till internationella läger runtom i världen där Röda Korsets frivilliga från hela världen deltar. Medlemmarna kan också ansöka till internationella ungdomsläger som andra nationella Röda Kors eller Röda Halvmånar arrangerar. Den förening som arrangerar lägret skickar inbjudan och definierar villkoren för deltagande till de övriga länderna om t.ex. vilken ålder man ska vara eller hurdana språkkunskaper det krävs av deltagarna.

Ungdomsmedlemmarna kan även söka till frivilligtjänsten i en systerorganisation inom ett annat EU-land. Genom European Volunteer service, ofta även kallad EVS, kan man åka på frivilligarbete på en period på ett år i taget. Verksamheten finansieras av EU:s ungdomsprogram. (Andersson m.fl. 2010, 32.)

En viktig del av Röda Korsets uppgifter är också att sprida kunskap om humanitär rätt eller krigets lagar. I Finland kan ungdomar delta i det humanitära arbetet genom att fungera som frivillig. Det centrala budskapet för frivilligverksamheten är att krigets lagas skyddar krigens offer och garanterar dem att få hjälp. Civila människor har rätt till human behandling under krig och lagarna ger Röda Korset ett unikt mandat att skydda de som drabbats i krig.

Sedan 2005 har Finlands Röda Kors samarbetat med de övriga nordiska Röda Kors föreningar och ICRC (International Committee of the Red Cross) med den humanitära rätten i media och för att främja dess utbildning i de nordiska länderna. Till samarbetet hör att öka medvetenheten om den humanitära rätten bland unga skandinaverna. Ett särskilt fokus har varit skola och gymnasieskolor samt de som syftar till att utveckla läromedel i de nordiska länderna. (Finlands Röda Kors 2011b.)

4 ROLLSPEL SOM ARBETSREDSKAP I INLÄRNING

Rollspelet som fenomen kommer ursprungligen från USA på 1970-talet. Det dröjde dock ända in på 1980-talet innan började ha live-rollspel i Finland och Sverige. (Ungdomsstyrelsen 1997, 5; Vesala 1996.)

Äventyrsrollspel, eller som det även kallas lajv, kan man även kalla improvisationsteater. Ordet "Lajv" är en försvenskning från engelskan "live" som i sin tur kommer från Live Action Role Play eller Larp som det kallas i engelska kulturen.

Rollspel kan grovt delas in i två kategorier, bordsrollspel och levande rollspel. Av dessa två kategorier kommer jag att presentera det levande rollspelet. Levande rollspel även kallat lajv eller interaktiv teater är den form av rollspel som är närmast teatern som fenomen.

När man deltar i ett lajv iklär man sig inte bara en roll mentalt, utan iklär sig även rollpersonens kläder och spelar dess "liv" som teater. De två stora skillnaderna mellan levande rollspel och teater är dels att manuset inte är färdigt, endast den övergripande handlingen är fastställd och att lajv framförs utan publik. (Ungdomsstyrelsen 1997, 7-8.)

4.1 Dramapedagogik

Enligt Pedersen (2003, 26) är fritiden en viktig frizon för ungdomar där deras känslor kan kanaliseras och ungdomarna kan känna sig fri från yttre granskning. Trygghet, fritid och meningsfulla relationer samt jag-förstärkande aktiviteter är alla centrala begrepp för ungdomarna som tillfredsställs på fritiden.

För att vidare definiera lajv får man titta åt teaterns håll och jämföra det med improvisationsteater, då lajv i grund och botten handlar det alltså om att improvisera sig fram i en situation utifrån givna förutsättningar. Förutsättningarna kan vara allt ifrån hur din rollperson agerar i särskilda situationer, till det hur rollpersonens världssyn ser ut eller till och med vilken religion han tror på. Förutsättningar kan även ges av arrangörerna, de ansvariga genom att de bestämmer tidsepok, vilka sociala regler som gäller under arrangemanget eller hur människor i världen ser på saker och ting (Axelzon, Davidson, Valentin 2007, 35, 42-43).

Syftet med drama är att utveckla människor genom erfarenheter, d.v.s. engelsk term "*learning by doing*". Wiechel (1983, 45) anser också att dramaarbetet låter oss att närmare studera olika rollkonflikter och vår syn på oss själva. Genom rollkonflikterna

ser vi hur samhället krav på effektivitet och samhörighet kan sätta gruppsamhörighet på spel. Förlorar man tron på sig själv, orkar man inte möta omgivningen.

Wiechel (1983, 132) menar också att skapande aktiviteter inte bara hör hemma i de estetiska ämnena. Han menar att drama försöker frigöra vår kreativitet och låter oss få kontakt med fantasi och sinnesupplevelser. Han menar också att människan vill växa mellan de olika rollplanen samt försöka bevara barnets öppenhet samtidigt som hon försöker lösa vardagliga problem.

Sedan många år tillbaka har dramapedagoger i nordnorden arbetat med upplevelsepedagogik, ett sätt där det gäller att stärka vår iakttagelse och att vi väcks för nya saker. Pedagogiska dramat har ett intresse att förse deltagarna med friska upplevelser. (Wiechel 1983, 95.)

Sternudd (2000, 36) menar att det finns olika inriktningar inom dramapedagogiken som har varit tydligt verksamma för dramapedagoger. Begreppet **perspektiv** syftar på sättet att se på, betrakta eller uppfatta dramapedagogik, som är baserat på det teoretiska synsättet.

Jag skall som följande kortfattat göra en sammanfattning av de olika perspektiven.

I det **konstpedagogiska perspektivet** är det övergripande målet att använda det konstnärliga uttrycket och då också utvecklas som individ, socialt och personligt. Teater är ett vanligt förekommande arbetssätt, men även rollspel, improvisation och forumspel används. Arbetet resulterar ofta i en föreställning.

I det **personlighetsutvecklande perspektivet** står gruppens och individens utveckling i fokus, där man bland annat genom gruppdynamiska övningar och rollspel tränar sin självkänsla och empatiförmåga. Lärprocessen i det personlighetsutvecklande perspektivet fokuserar bland annat på olika nivåer i kommunikation, att träna sin förmåga att argumentera och väga olika ståndpunkter och värderingar samt att göra val och bearbeta sina attityder. Det centrala är att varje deltagare skall kunna utveckla sina resurser så att individen kan vara delaktig i demokratiska och samhälleliga processen. För att man skall nå dit krävs det en frigörelse av de individuella resurserna

och en förståelse för individen i relation till andra människor samt det omgivande samhället. I detta perspektiv ingår alltså gruppens gemensamma upplevelser som referensram till kunskap och olika fenomen undersöks i relation till de tre nivåer, individnivå, gruppnivå och samhällsnivå med utgångspunkt för den gemensamma upplevelsen i ageranden. (Sternudd 2000, 72, 80.)

I det **kritiskt frigörande perspektivet** har som mål att skapa kritiskt tänkande individer att göra sig fria från förtryck. Till exempel socioanalytiska rollspel, värdeövningar och forumteatern, med sina samhällsförändrande ambitioner hör hemma inom detta perspektiv. Det centrala i det kritiskt frigörande perspektivet är att företrädarna inom detta perspektiv ser ordet och handlingen som förenande då man återspeglar samhällsliga förutsättningar. Det ena kan inte utesluta det andra, för då uppstår ingen återspeglning, reflexion. För att ordet och handlingen skall vara genuina måste individens egna livserfarenheter genomsyra både ord och handling. När detta sker kan individen handla motsvarande nu och i framtiden. (Sternudd 2000, 82, 84.)

Det **holistiskt lärande perspektivets** mål är att skapa en känslomässig och en kognitiv förståelse för det som ska bearbetas. Metoderna som oftast används är vanligtvis lärare-i-roll och i expertspel som förekommer ofta i skol- och utbildningssammanhang. Sternudd (2000, 97,99) beskriver också att det personlighetsutvecklande perspektivet har hämtat sin syn på kunskap i folkbildning, humanistisk psykologi, socialpsykologi och psykodrama. Inom perspektivet lägger man fokus på självreflexion och på den gruppdynamiska reflexion och ett uttalat intresse för att skapa autonoma människor som deltar i utvecklandet av ett demokratiskt samhälle.

4.2 Rollspel som inläring

Genom att man själv agerar, eller genom att se hur andra agerar tar man emot omedelbara upplevelser och då lär man sig att bearbeta, tolka och begripa” (Wiechel, 1983, 58).

Enligt Wiechel (1983, 130) ger drama en unik möjlighet att förnya inläringen, utöver ämneskunskaper, och också hitta nya sätt att förbättra vår förmåga till samliv. Genom

dramatiska lekar och modeller speglar eleverna sina erfarenheter och får möjlighet att frigöra nya perspektiv på ett gammalt problem eller fenomen. Dramaarbetet ger alla medverkande en möjlighet att studera de rollkonflikter som kan uppstå.

Wiechel (1983, 139) menar att själva arbetet utgår från frågorna: Vilka konsekvenser får olika sätt att handla? Vad leder dessa handlingar till? I pedagogiskt drama använder man sig av sekvenser av övningar som bygger på varandra och man kan t.ex. genom språkets hjälp formulera relationen till andra människor, man kan visa vad man menar eller tolka andras uppträdande.

Axelzon m.fl. (2007,13) talar om rollspel som en väldigt billig undervisningsmetod och även om den stora skillnaden på lajv och rollspel är just rekvisita så går de delarna att lösa utan att det kostar mycket pengar. Med det som argument anser jag att även lajv är en billig undervisningsmetod rent ekonomiskt. Enligt Axelzon är rollspel en användbar metod när man vill diskutera värdefrågor som utanförskap, rasism, jämställdhet etik och moral.

Främsta kritiken mot rollspel kommer från Didi Örnstedt och Björn Sjöstedt. Örnstedt & Sjöstedt (1997, 222-223) menar att äventyrsrollspel är en potentiell fara då det kan leda till våldshandlingar. Enligt dem kan rollspelet också leda till starka psykologiska effekter hos individer som försvinner in i sin rollperson och drar paralleller mellan videovåld och det våld som finns i äventyrsrollspel. Det finns dock inte idag någon forskning som stödjer att det finns ett samband mellan våld och rollspel.

Rollpersonerna skyddas mot maktmissbruk från spelledaren som måste följa vissa universella regler. Tärningen spelar också en stor roll vilket gör att det blir svårare för spelledaren att utöva maktmissbruk mot spelarna. (Ungdomsstyrelsen 1997, 13.)

Linderoth (2004, 7) har en annan syn på de negativa påståenden som sagts om rollspel. Om man inte lär sig något av att spela ett spel så kan det heller inte vara någon form av negativ inlärning. Han hävdar att det är inlärning på gott och ont, men att man inte ska bortse från de positiva effekterna.

De två viktigaste ingredienserna i ett äventyrsrollspel är spelarna och spelledaren. Spelarens uppgift är att lösa de eventuella problem som spelledaren presenterar. Till sin hjälp har spelaren, i samråd med spelledaren konstruerat en rollperson. Rollpersonens karaktärsdrag och roll har givits till spelaren före rollspelets början. På så sätt vet man vilka eventuella begränsningar rollpersonen har samt vilka styrkor och svagheter som personen har.

Spelarna spelar olika roller. Det är rollpersonernas olikheter som gör att spelarna är beroende av varandra för att lösa äventyret och spela spelet färdigt. Spelledarens uppgift är att föra handlingen framåt. Det är han eller hon som kontrollerar den värld spelarna befinner sig in. Det är spelledaren som planerar, driver och avgör spelets riktning. Dessutom är det spelledarens uppgift att få deltagarna att agera och ha trevligt tillsammans. (Rasmussen 2009.)

4.2.1 Rollspelet On the run - På flykt

I denna del kommer jag att berätta om rollspelet On the run eller På flykt som det även kallas. Rollspelet spelas redan i alla andra länder i Skandinavien, men ännu inte i Finland. Ifall inte annan källhänvisning ges så är informationen till denna del tagen från Spillederperm 2009 som är skriven av pedagogen Sten Cnops Rasmussen. Pärmen innehåller all den information man behöver då man spelar detta rollspel. Pärmen är inte offentlig och jag har fått den för att kunna berätta om dess innehåll i studien.

Rollspelet har utvecklats av den danska pedagogen Cnops Steen Rasmussen, och han vann utmärkelsen "bästa ungdomsteater koncept" år 2006. År 2007, röstades rollspelet till bästa ungdomsverksamheten inom Röda Korset i arbetet för att främja mångfald och förhindra intolerans, diskriminering och social utslagning. Priset delades ut 21 november 2007 i Genève, av generalförsamlingen i Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen, IFRC.

Över 40 miljoner människor är på flykt i världen idag. Många människor drivs från sina hem och har förlorat sina nära och kära och allt de äger. Hunger, törst, fattigdom

och desperation – det finns många utmaningar på en flyktings väg mot en bättre framtid. I det nya hemlandet möter även många fördomar och rasism.

I detta rollspel har Norge Röda Kors, Ungdom instruktörer som spelar tjänstemän, gränsvakter och andra roller i spelet. Som deltagare i rollspelet deltar vanliga ungdomar. Deltagarna delas i familjer som försöker fly från Somalia till Norge. Syftet med rollspelet är att motverka främlingsfientlighet och rasism genom att öka ungdomars förståelse för vad en flykting går igenom. Rollspelet är avsett för ungdomar mellan 13 och 30. Norges Röda Kors, Ungdom ordnar rollspel som varar i 24 timmar. På sikt ger det en förenklad, men ändå realistisk upplevelse av att vara en flykting. Rollspelet sker mestadels utomhus.

Norges Röda Kors, ungdom har köpt rättigheterna till rollspelet i Norge och rollspelet spelas även redan i alla skandinaviska länder förutom i Finland. Rollspelet är mest populärt i Norge där mer än 40 000 ungdomar genomgått rollspelet. År 2007 mottog Norges Röda Kors, ungdom även ett internationellt pris för rollspelet På Flykt. (Norge Röda Kors 2011.)

4.2.2 Rollspelets tre faser

Rollspelet är uppdelat i tre faser. Inledningsfasen, Spelfasen och Diskussions - och bearbetningsfasen.

Inledningsfasen: I denna fas iscensätts rollspelet. Man berättar för deltagarna om att de kommer att delta i en 24 timmar lång flyktingresa. Man berättar även att syftet är att resa från Somalia till Norge för att där söka om asyl. Deltagarna delas upp i familjer, de får alla en ny identitet samt ett pass och en historia varför familjen måste fly. Deltagarna informeras också om att de kommer att möta många utmaningar på vägen.

Det som är viktigt att poängtera är att rollspelet är ett spel och det finns inte någon vinnare eller förlorare. Man skall även påminna deltagarna om att rollspelet inte är en överlevnadsresa utan ett äventyr. Man håller även ett föredrag om Somalia och övar

på några rollkort. I detta skede har deltagarna möjlighet att i sitt inre bygga upp en bild av situationer och rollerna.

Spelfasen: I denna fas börjar rollspelet. Nu agerar både deltagare och instruktörer genom sina roller och sätter kunskap om rollspelssituationen i konkret handling. Att agera i en roll, en person innebär att man sätter sig i samma situation som spelrollen (instruktörerna), flyktingen (deltagarna) så gott det går.

Diskussions- och bearbetningsfasen: Denna fas är den värdefulla fasen från pedagogiskt perspektiv. I denna fas ges det utrymme för att kommentera, diskutera och generalisera det rollspel man varit med om. Genom att få kommentera och diskutera får man nya perspektiv på rollspelet, sig själv och omvärlden. Genom generaliseringar tittar man på hur nya kunskaper och insikter man fått kan användas i vardagen och världen utanför spelet. (Rasmussen 2009; Valkeakari 2011).

4.2.3 På Flykt rollspelets mål och metoder

Som följande kommer jag att presentera rollspelet På flykts mål, metoder, etik, fiktionssavtal, nödbroms och rollspelets riktlinjer. Denna del är även tagen ur Spillederperm 2009 och egna anteckningar från instruktörskursen.

Rollspelets **mål** är att ge en annorlunda inläring. Eftersom Många människor tror att de har kunskap om flyktingar, men i verkligheten har de bara en mäng information om flyktingar. Att kunna förstå vad det innebär att vara på flykt handlar inte om de fakta du hört, utan rollspelet är det som var och en lär sig genom egen erfarenhet, förenklat under 24 h hur en flyktingresa går till.

Rollspelet innehåller olika **metoder** för att uppnå idén bakom rollspelet. Spelet är förknippat till lek men har även ett antal utmaningar. Både fysisk och mental stress. Rollspelets inlärningsmetoder är på tre nivåer: Det är alltså viktigt att instruktörerna skapar situationer för ”bra lärande” sker och att man kan anpassa sig i och kunna ”läsa” deltagarna för att kunna spela efter deras behov. Det är inte deltagarna som skall anpassa sig till instruktörernas behov, utan tvärtom.

Rollspelets **etik** bygger på att rollspelet är en lek. Man skall kunna se på rollspelet från ett psykologiskt perspektiv, men det finns några saker som instruktören känner till och förstår för att göra ett bra spel. När en eller flera skall leka tillsammans skapar man avtal, och i rollspel finns kallas det fiktionsavtal.

I rollspelet På flykts **fiktionsavtal** ingår bland annat att deltagarna vet att de och instruktörerna spelar roller och deltagarna är även medvetna om att det är ett spel mot instruktörerna och instruktörerna i sin tur vet rollspelet är att spela emot deltagarna. Fiktionsavtalet fungerar även som ett slags skyddsnet, till exempel om en deltagare uppför sig provocerande, t.ex. för att få mera mat i flyktinglägret uppfattar an inte det som provocerande eftersom han eller hon spelar sin roll. Det är alltså rollen som är provocerande, inte personen. Det är därför viktigt att de fiktionsavtalen uppfylls.

I rollspelet finns även en **nödbroms**: Nödbromsen är till för att försäkra att spelarna kan kliva ur rollspelet, ifall det behövs. Nödbromsen är främst för deltagarnas säkerhet och nödbromsen har också den funktionen att deltagarna ofta är beredda att klara av stora utmaningar. Instruktörerna måste respektera nödbromsen och det är inte heller instruktörens uppgift att bedöma om en person måste dra i nödbromsen eller inte.

Målet är att ordna ett rollspel där mängden av de som drar i nödbromsen är begränsade. Nödbromsen uppstår på de platser det finns för stora krav, eller får få krav. Stora krav kan vara att deltagarna inte står ut med för skrikande gränsbevakare eller att deltagarna vill slippa nattflykten. För att säkerställa att alla deltagare förstår nödbromsen, börjar man alltid spelet med en presentation av nödbromsen.

Rollspelet har egna **riktlinjer** för instruktörerna. Riktlinjerna innehåller alla de regler som instruktörerna bör följa samt de förväntningar man har av instruktörerna som är med i rollspelet. Det som man även poängterar är att alla nya instruktörer göra misstag i rollspelet är det dock viktigt att man lär sig av misstagen.

I det 24 timmar långa rollspelet innehåller 12 olika **sekvenskort**. Varje sekvenskort innehåller i sin tur information om vad sekvensen innebär, vilka pedagogiska och

psykologiska effekter sekvensen har, samt hur man skall spela sin roll i sekvensen. Korten berättar även de vanligaste misstagen man gör, hur man skall undgå dessa, idéer om hur man skall tillväga gå. Sekvenskorten påminner även om saker som man alltid skall komma ihåg - och aldrig glömma.

4.2.4 Rollspelet På Flykt i Finland

Utöver de verksamhetsmodeller som redan finns erbjuder Finlands Röda Kors internationella projekt såsom rollspel för ungdomar även i Finland. Under sommaren 2010 fick ungdomar uppleva rollspelet på ungdomslägret Survivor 2010 i Österbotten. (Lassander 2010.)

Även Finlands Röda Kors, Tavastelands distrikt, Messukylä avdelning har ordnat detta rollspel våren 2011 för sina ungdomar i gymnasieåldern på en lång flyktresa från inbördes konflikterna i Zuboumba. (Juutilainen 2011.)

På hösten 2010 beslöt Österbottens svenska distrikt tillsammans med Helsingfors och Nylands-, Åbolands-, samt Ålands distrikt att ordna ett ungdomsprojekt kring rollspelet för att utveckla och stärka våra distrikts samarbete samt att utveckla och fördjupa de internationella kontakter som Österbottens svenska distrikt fick under ungdomslägret Survivor 2010.

Målgruppen var svensk- eller tvåspråkiga ungdomar i ålder 16-29 år från dessa distrikt. Projektets mål var att öka samarbetet bland ungdomar i de svensk- eller tvåspråkiga distrikten och att distrikten som var med i projektet får utbildade till instruktörer för rollspelet. Dessa ungdomar kommer i sin tur att delta i läger och evenemang som anordnas för ungdomar i instruktörernas egna distrikt. I mån av möjlighet kan rollspelet i senare skede utspelas i andra distrikt.

För att projektet kunde genomföras söktes finansiering och planera de olika arbetsuppgifterna i projektgruppen. Planeringen av projektet börjades hösten 2010 och slutfördes i september 2011 då 16 ungdomar tillsammans med samordnaren för sam-

hälls- och ungdomsverksamheten i Österbotten reste till Oslo i Norge för att delta i instruktörskursen i rollspelet På Flykt.

4.2.5 Projektgruppen

Till projektgruppen hörde verksamhetsledarna samt samordnarna för ungdomsverksamheten i Helsingfors- och Nylands, Åbolands-, Ålands- samt Österbottens svenska distrikt. I samarbete har distrikten jobbat för projektet, bland annat via en enkät och svarat på frågor kring projektet.

I samband med rekryteringen av deltagarna gjorde jag en enkät till alla distrikten som var med i projektet. Detta gjorde jag för att få veta vilka olika kanaler distrikten använde då de rekryterade ungdomar till projektet. Jag ville också genom enkäten "binda samman" distrikten och genom enkäten veta vilka förväntningar de olika distrikten hade. Samtidigt kände jag att det var lättare att fortsätta arbeta kring projektet eftersom vi på grund av avstånd och tidsbrist inte hade möjlighet att träffas. Som följande har jag gjort en sammanfattning på svaren från enkäten. (Bilaga 1.)

Rekryteringen av ungdomar till rollspelet har skett på många olika sätt. Gemensamt för alla distrikt i rekryteringen är att de har haft ett samarbete med skolorna. Rollspelet har marknadsförts via tidningsannonser, social media och reklam i radio. Utöver detta har två distrikt skickat ut information till avdelningarna som i sin tur rekryterat ungdomar. Ett distrikt har även sänt information via e-post till ungdomsdelegaterna på sitt område. På frågan om hur många ungdomar distrikten tror att de kan rekrytera svarade två distrikt 3-4 st., ett distrikt från 6-8 st. samt ett distrikt 0-5 st.

Distrikten har följande **förväntningar** på projektet: de vill aktivera ungdomar och önskar att rollspelet blir ett äventyr samtidigt som det bidrar till ökad kunskap och förståelse. Att få ihop ett intressant koncept för att i fortsättningen kunna dra det till allmänheten och distriktens grupper. Distriktens förväntningar var även att samarbetets mellan distrikten förstärks och att man förväntade att ungdomarna delar sina erfarenheter genom att fungera som instruktörer på läger och evenemang som ordnas i distrikten.

Utmaningar. På frågan vad distrikten tyckte kändes svårt med projektet var att de ansåg att det var svårt att rekrytera med ungdomar. Som utmaningar ansåg distrikten att tidtabellen för rekryteringen var stram samt att de intresserade ungdomar inte var säkra på att de kunde delta i utbildningen p.g.a. skola/ jobb på hösten. Ett distrikt hade även nämnt att distriktssamarbetet gav utmaningar.

På frågan om det finns någon ungdom 29 år som kunde fungera som **reseledare** svarade tre av fyra distrikt att det möjligen fanns. Ett distrikt hade lämnat frågan obesvarad.

Alla distrikt var av den åsikten att de kommer att **ordna evenemang eller läger** kring rollspelet. Alla var även intresserade av ett samarbete och ett gemensamt storläger för ungdomarna i distrikten.

På den fritt formulerade hälsningen skrevs bl. a. att man var glad över att ett gemensamt projekt ordnas och att man ivrigt väntar på att **utveckla ungdomsverksamheten** tillsammans med de andra svensk- och tvåspråkiga distrikten. Österbotten tillönskades också kämpa vidare med projektet.

5 METOD

För mig kändes det naturligt att fortsätta från mitt projektarbete På Flykt till att göra en studie om samma ämne. Eftersom jag redan tidigare hade erfarenhet av rollspelet och kunde själv delta i detta projekt har jag fått en helhetsbild av utvecklandet av rollspel som arbetsmetod. Genom att vårt distrikt även höll i trådarna för projektet och jag var i kontakt med de blivande instruktörerna gjorde det enkelt för mig att få en helhetsbild av hela gruppen.

När jag hade kontakt med instruktörerna berättade jag att de kommer att få skriva dagbok över sina upplevelser. Jag har även intervjuat erfarna instruktörer och spelle-

dare från det norska Röda Korset och skrivit egen dagbok om upplevelserna kring rollspelet.

5.1 Urval

Jag har valt att undersöka de instruktörer som deltog i instruktörskursen På Flykt. Gruppen bestod av totalt 16 ungdomar, 13 flickor och tre pojkar i ålder 16-29. Instruktörerna var i olika åldrar och gruppen bestod av tre ungdomar från Helsingfors- och Nylandsdistrikt, fyra från Åbolands-, en från Ålands- och åtta från Österbottens svenska distrikt. Samtliga var medlemmar i Finlands Röda Kors, en del hade flera års erfarenhet av Röda Korset emedan de flesta varit med en kort tid, eller blivit ungdomsmedlemmar i samband med instruktörskursen.

Som metod att undersöka rollspelets upplevelser och utvecklingsmöjligheter valde jag att tillämpa ett bekvämlighetsurval av ekonomiska, praktiska och tidsmässiga orsaker. Bekvämlighetsurvalet var relevant eftersom jag tillsammans med ungdomarna från Finland deltog i ett rollspel och eftersom deltagarna i rollspelet kom från fyra olika distrikt och det var mindre tidskrävande och gav ekonomiska fördelar. (Bryman 2007, 115.)

5.2 Tillvägagångssätt

Jag valde att utöver några slutna frågor använda mig av öppna frågor och följdfrågor för att precis som (Byrman 2007, 157) menar att man på detta sett ger instruktörerna frihet att formulera sina svar såsom de själva kände det och gav också gav även instruktörerna möjligheten att följa sina tankegångar i dagböckerna.

Eftersom jag i förväg berättat för ungdomarna att de kommer att få skriva dagböcker kring rollspelet, var det inte någon överraskning för dem. Jag skrev färdiga frågor som bestod av tre delar, den första var bakgrundsinformation som innehåll frågor om deltagarnas ålder, kön, skolning. Jag gav alltså instruktörerna en så kallad orientering, där instruktörerna fick information innan själva dagboksskrivandet, där jag in-

formerade syftet med studien och om dess etiska frågor som kunde uppkomma. (Kvale & Brinkmann 2009, 113.)

För att tidigare forskningsmaterialet var tunt och jag ville utvidga min erfarenhet om rollspel och öka förståendet av det pedagogiska inlärnings sättet i rollspel deltog även jag i rollspelet som observatör och kunde därför även föra dagbok om projektet. I och med att jag själv även deltog i rollspelet fick jag en djupare inblick av instruktörernas upplevelser och själva rollspelet.

5.3 Instrument till datainsamling och etiska aspekter

Intervjufrågorna i dagböckerna var fastställda på förhand. Tanken var att frågorna skulle vara lika för alla intervjupersoner men det skulle även finnas ett visst svarsutrymme för instruktörerna. Standardisering av både frågande och registrering av svaren innebär en variation i instruktörernas svar till största delen att bero på sanna eller verkliga variationer. (Bryman 2001, 123.)

Utformningen av frågorna i dagboken gav instruktörerna möjlighet att utförligt berätta om sina upplevelser. Frågorna var samman 18 stycken, var av den sista var en fritt formulerad hälsning till Finlands Röda Kors och samarbetsgruppen kring projektet. För att täcka problemformuleringen med frågorna konstruerades olika ledmotiv utifrån frågeställningarna, som sedan parades ihop med de olika frågorna så att alla aspekter kom med. (Bilaga 2.)

Insamlingen av materialet kan också göras genom att intervjua deltagarna men med hjälp av dagböckerna kunde jag fastställa mer tidsbesparande omfattande data, och kunde ställa fler frågor kring temat (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2007, 182).

Med undersökningens kvalitativa, det vill säga öppna frågor mening var att få deltagarnas beskrivning av till exempel vilken typ av utbildning för rollspelet behövs, hur deltagarna upplevde att rollspelet var och hur rollspelet påverkat dem samt vilken nytta de fått av rollspelet. Mål för en kvalitativ undersökning är enligt Hirsjärvi m.fl. (2007, 156-158) att få en helhetsbild samt att undersöka ämnet så heltäckande som

möjligt. Några av frågorna var flervalfrågor som är till för att undersöka bland annat intervjuade personens kön, ålder, vilken länge de varit med i Röda Korset samt vilken utbildning de har.

När jag gav dagboken berättade jag vikten och betydelsen av att återlämna dagboken, precis som Hirsjärvi m.fl. (2007, 191) betonar. Berättade även avsikten med undersökningen, dess betydelse till svaranden, och de uppmanades att svara. De hade möjlighet att vara anonyma men ifall de ville få sina dagböcker tillbaka så skrev de sina kontaktuppgifter i boken. Jag lovade även att skicka sammanställningen av slutarbetet till alla som var intresserade.

I samband då jag gick igenom frågorna, meddelade jag instruktörerna att jag kommer att ta i hänsyn deras anonymitet i studien. I undersökningar, speciellt när man använder intervjuer, är det viktigt att tänka på de etiska aspekterna. (Kvale m.fl. 2009, 78-79.)

Jag erbjöd även en kopia av studien till instruktörerna. Jag berättade även syftet med studien innan jag delade ut dagböckerna. Eftersom jag själv deltog i instruktörskursen kunde instruktörerna när som helst fråga mig ifall något var oklart eller om det var något de funderade över. Instruktörerna informerades också om vem jag gjorde studien för.

Då jag redovisar resultaten använder jag mig av F= flicka, P=pojke samt till vilken ålderskategori de hör. Till exempel P 16-18 betyder pojke i åldern 16-18 år.

5.4 Bearbetning av insamlad data

Av totalt 16 stycken dagböcker returnerades 15, och det var en god svarsprocent och bra för denna studie. Transkriberingen genomfördes genom att läsa igenom alla dagböcker varefter jag från varje dagbok sökte olika mönster, likheter och olikheter i instruktörernas svar. Mönstren som påträffades var socialt utvecklande, gemenskap och utveckling av empatiskt tänkande.

Kodning av de olika teman gjordes med förankring i problemformuleringen och tre olika temaområden formulerades. Temaområdena var roller och personen, förarbetet kring rollspel och effekter av rollspel. De delades sedan i rubriker som orientering till rollspel, känslor i rollspel samt påverkan och nytta av rollspel.

Jag kommer enbart att redogöra för de aspekter som är väsentliga för studien av de intervjuer som har genomförts i form av dagböcker. Med hjälp av dessa aspekter stärks tillförlitligheten och validiteten i studien. Det är viktigt att kunna förstå, beskriva och tolka den kunskap som har kommit fram i dagböckerna. (Patel & Davidson 2003, 98.) I dagböckerna hade instruktörerna även möjlighet att svara på sitt eget modersmål vilket även höjde validiteten i studien.

6 REDOVISNING AV RESULTATETEN

I dagböckerna hade jag skrivit frågor som bestod av tre delar, den första var bakgrundsinformation som innehåll frågor om deltagarnas ålder, kön, skolning. I bakgrundsfrågorna fanns även frågor om hur länge deltagarna varit med i Röda Korsets verksamhet, ifall de var medlemmar i Röda Korset, ifall de tidigare deltagit i kurser i Röda Korset samt vilka förväntningar deltagarna hade om instruktörskursen i Norge.

I den andra delen fick ungdomarna svara på frågor kring rollspelet. Eftersom vi visste redan innan vi åkte att vi alla skulle få någon roll i rollspelet fick de skriva om vilken/vilka roller de haft, hur de upplevde flyktingresan, samt om de hade som blivande instruktörer fått någon nytta av de erfarenheter de fått under rollspelet.

Under den andra delen skulle de även beskriva vad de tyckte om rollspelet, sina känslor och sina upplevelser och ifall de lärde sig något som de kunde ha nytta av i sina liv. I den andra delen skulle deltagarna även berätta om de fått tillräckligt med information och utbildning av rollspelet. Ifall inte, skulle de även berätta vilken sorts utbildning de behövde få. Denna fråga ansåg jag var viktig med tanke vidareutbildningen i december. I del två hade deltagarna även möjlighet att berätta med egna ord hur de upplevde rollspelet, både positivt och negativa aspekter.

Den tredje och sista delen bestod av frågor kring rollspel i Finland. Deltagarna hade vid rekryteringen lovat att ge sin insats som instruktörer i rollspel på läger och evenemang som ordnas i de svenskspråkiga distrikten. Därför var det viktigt att veta hurdan kunskap de behövde för att kunna fungera som instruktörer.

De skulle även berätta om hur de fick informationen om instruktörskursen samt berätta ifall deras bild av Röda Korset ändrats efter instruktörskursen i Norge. I den tredje delen skulle deltagarna även berätta hur Röda Korset kunde utnyttja de kunskaper de fått under kursen och berätta ifall instruktörskursen svarade deras förväntningar.

Frågor som hur de skulle utveckla På Flykt projektet i Finland och om hurudant stöd de förväntade sig av organisationens olika områden fick de även svara på. Den sista frågan var en fritt formulerad hälsning till Finlands Röda Kors och till samsarbetsgruppen kring projektet på Flykt.

6.1 Orientering till rollspel

I dagböckerna framkom tydligt att instruktörerna var i behov av mer information kring rollspelet. De ville veta hur det i praktiken är möjligt att ordna ett rollspel, hur man skall organisera spelet. Vad allt man bör beakta och information om konkreta saker. Varifrån fås all material och rekvisita som behövs för ett lyckat rollspel? Även en helhetsbild och genomgång över spelplanen, rutterna och rollerna efterlystes.

”Koulutus opetti, että valmistelu vie todella paljon aikaa, ja on tärkeää tehdä se perusteellisesti. Jokainen peli vaatii myös kokeneempia ohjajia, jotka pitävät kaikki langat käsissä ja osaavat tarvittaessa toimia hätä/yllättävissä tilanteissa. Vaikka teimme vain muutaman lyhyen improvisaatioharjoituksen koin ne hyödyllisiksi.” (P 22-24.)

För att man skall få bästa möjliga förutsättningarna för ett lyckat rollspel är det viktigt att man är noggrann med förberedelserna, särskilt då man handleder rollspel. Azel-

son m.fl. (2007, 40) menar också att man med noggranna förberedelser undviker mycket besvär och tandgissel. Det är även viktigt att man vet målsättningen och att man förberett de praktiska delarna av genomförandet, såsom reglerna, att man tillsammans skapar en gemensam bild och vet vilka förväntningarna är. (Azelson m.fl. 2007, 35.)

Instruktörerna saknade även mera dramaövningar om de olika rollerna och deras karaktärsdrag. Inte enbart av de roller som de skulle spela utan också andras. Övningar tillsammans med en dramapedagog och de andra instruktörerna skulle ge en starkare gemenskap och en större säkerhetskänsla.

Vid utdelningen av rollen skall man ge tillräckligt mycket med information, så att den som skall spela rollen förstår vad rollen vill och hur den är som person. Vissa roller är bärande för historien och då är det bra att det är en person som passar för rollen. (Azelson m.fl. 2007, 45.)

Innan rollspelet är i gång är det viktigt att man läst sin rollbeskrivning. Man behöver inte memorera alla detaljer men det är viktigt att man förstår hur karaktären tänker och agerar. Det är även viktigt att alla känner sig bekväma i den nya situationen som man skall spela. (Azelson m.fl. 2007, 56-57.)

Att i god tid få veta om sina roller, så att man kunde sätta sig in i rollen ge mer trovärdighet i rollspelet. Instruktörerna ville även veta hur man lättast går ut en roll till en annan och hur de olika karaktärsdragen byggs upp, vem får vara snäll och vem elak? Någon typ av forum, där de olika karaktärsdragen kunde definieras, föreslogs även.

Att man delger information om sina upplevelser ger förutsättningen för att kunna bearbeta upplevelsen, generalisera den och slutligen applicera den på sin egen tillvaro. Detta skapar en förändringsprocess som utgår från individen själv. (Azelson m.fl. 2007, 62.)

”Rollspelet var roligt. Man hade möjlighet till många olika karaktärer och kunde själv reglera nivån på det ångestladdade. Som instruktör fick man vara kreativ och hitta på det egna sättet att ”irritera”/ vara elak på. Det

var kul att se deltagarnas reaktioner. Man gick verkligen in i rollen. Jag lärde mig massor. Vikten av att vara utklädd, reglera svårighetsgraden. Jobba med tonåringar m.m.” (F 16-18.)

Instruktörerna ville även mer information om flyktingarnas väg till Finland, skillnaden mellan begreppen kvotflyktingar, asylsökande och invandrare. Ifall man har en flykting med i gruppen, hur man skall gå till väga och hur skall man beakta det? De efterlyste även statistiskt och information om flyktingsituationen i Finland och om Röda Korsets roll i flyktingarbetet samt filmer och berättelser om flyktingar. Mera kännedom om Röda Korset, humanitär rätt och FRK:s ungdomsverksamhet ansågs också var till nytta.

Linderoth (2004, 37) menar att på ju fler plan informationen förmedlas till individen, desto lättare är det att lära sig av den. Det kallas multimodalitet och beskrivs som en kombination av verbal information. Bild, text samt animationer ger en enklare bild av händelseförloppet. Detta hjälper att individen har lättare att skapa en klar och mer komplexa mentala metoder över händelsen.

För att rollspelet skall vara så verklighetstroget som möjligt så måste rollspelet utspelas i en så realistisk miljö, okänd mark, som möjligt. Då skulle det även varit lättare för instruktörerna och deltagarna att komma in i sina roller. Ifall rollspelet utspelas i deras hemmiljö det svårt för dem att komma in i sina roller.

Syftet med ett pedagogiskt rollspel kan variera från att överföra ny kunskap till att ändra ett beteende. I synnerhet där syftet är att väcka tankar kring hur det är att komma till ett nytt land som flykting, är det viktigt att upplevelsen görs så realistisk som möjligt genom att man scenograferar lokalerna. (Azelson m.fl. 2007, 20,35.)

Miljön där rollspelet utspelas är viktigt för att kunna skapa en bra och annorlunda stämning. Emedan rollspelet äger rum skall rollinnehavarna hela tiden vara i sin roll och de skall inte prata saker utanför rollspelet. Eftersom man inte har fasta rubriker, kan man inte heller säga fel utan man får själv improvisera vad rollen säger eller vad den gör. (Azelson m.fl. 2007, 42-43.)

6.2 Känslor i rollspel

Genom att delta i rollspelet med andra kände man också en tillhörighet som skapade en positiv gemenskap. Även fast det i början fanns en osäkerhet så kände sig instruktörerna trygghet och gruppen stärkte även individernas självförtroende.

”Jag upplevde rollspelet förvirrande i början. Men när allt väl började var allt jättelätt. Man kom lätt in i rollen och deltagarna var ju delvis med på noterna eftersom de kände till reglerna, och så var det bara att spela.” (F 22-24.)

Generellt sätt handlar rollspel om att under kontrollerade former sätter sig in en persons roll eller en särskilt situation och agera utifrån det. Det är viktigt att lägga tid på att ge information om vad som skall hända, hur det skall gå till och vad som förväntas av rollspelet. (Azelson m.fl. 2007, 8).

Azelson m.fl. (2007 42-43) menar också att det skapar goda förutsättningar för rollspelet, då alla förstår vad som skall hända och därmed också känner trygghet i situationen. Detta är ytterst viktigt att i fall deltagarna inte tidigare spelat rollspel eller inte känner till de andra som deltar i spelet. Även fast man känner sig osäker i början brukar det släppa när spelet är igång.

Att få pröva på många olika roller ansåg instruktörerna att var positivt. Även fast man ibland missade något kunde man under spelets gång fråga av de erfarna instruktörerna. De var alltid heller inte lätt att byta roll, speciellt knepigt tyckte många att det var svårt att vara elak åt samma familj som man spelat en snäll roll tidigare.

Negativa känslor väcktes vid frustration och osäkerhet inför de olika rollerna samt ledarsamhet och uppkäftigheten hos deltagarna.

”Ifall man var en flykting som levde i sin roll tror jag nog att man skulle ha varit rädd emellanåt. Bra var också ledarnas (norska och finska) inlevelse i rollerna. Man fick lagom och relevant info. Ibland kändes kontors-

sekvensen lite för långtråkig och ungdomarna höll sig inte i rollerna utan kunde till och med vara uppkäftiga.” (F 16-22.)

Identitetsprocessen pågår i en ständig interaktion med andra människor som antingen förkastar eller bekräftar den egna personen. Genom att skapa och omskapa sin identitet är ett ständigt pågående livsprojekt som kan skapa förvirring och osäkerhet hos den enskilda individen. (Pedersen 2003, 26.)

Instruktörerna ansåg även att det var konstigt när man fick eller skulle använda sig av så grovt språk och inte tycka synd om deltagarna och ge efter när det var svårt.

Wiechel (1983, 45) menar att syftet med drama är att utveckla människor och det innebär att lära sig genom erfarenhet. Han anser också att dramaarbetet låter oss närmare studera olika rollkonflikter och vår syn på oss själva. I rollkonflikterna ser vi hur samhällets krav på effektivitet och samhörighet kan sätta gruppsamhörighet på spel. Förlorar vi tron på oss själva, kan vi inte orka med att möta vår omgivning.

”Jag trodde inte att jag skulle ha klarat att skrika YOU RETARDED rakt mot en person, och se honom i ögonen. Men det gjorde jag. Det var förstås skådespel. Jag var också väldigt petnoga, vilket gav en inblick vilken tyrann en människa kan vara. Flyktingarna var bara en skock värdelösa punkter, siffror, som skulle skyfflades hit och dit. De förnedrades, ignorerades och skymfades gång på gång. Jag kan förstå att detta beteende normaliseras hos de som behandlar människor, flyktingar som skit. Det är hemskt. Den gladaste flickan var helt matt efter kontorssekvensen. Det är hemskt att tänka att det händer i verkligheten för allt för många. Många barn, som borde vara barn blir uttryckslösa varelser som bra vandrar framåt. Gråa personer utan identitet, utan värde. Det får en att tänka om, på vad som är viktigt och värdefullt. Det visade sig även att en del deltagarna varit med i rollspelet tidigare och det var en nackdel eftersom de förstörde stämningen för de andra eftersom de visste vad som skulle ske som följande.” (F 22-24.)

Pedagogiskt sätt lämpar sig ett pedagogiskt rollspel för empatiträning genom att man via sina egna upplevelser kombinerar det med intellekt med känsla. Att närma frågor där man kan bli uthängd är svårt. Det kan lätt hända att man ryggar tillbaka och tar distans. Rollspelet kan därför underlätta sådana här frågor genom att man tar på en roll, en mask och lägga ansvaret på masken. (Azelson m.fl. 2007, 12).

6.3 Påverkan och nytta av rollspel

Samtliga instruktörer var av den åsikten att rollspelet var bra uppbyggt och att det fanns en mening bakom rollspelet. Instruktörerna drog nytta av delta i rollspelet tillsammans med andra och använda sig av rollspelet som ett övningstillfälle för prövning av olika roller.

Nyttan av att delta i rollspelet gav känslan av samhörighet, att samarbeta i grupp och även ett bättre självförtroende i det vardagliga livet. De ansåg också att rollspelet gett dem en bättre förståelse för flyktingarnas liv, att rollspelet minskade fördomar och rasistiska tankar om flyktingarna.

”Man har en så mycket bättre bild nu av vad invandrare går igenom (och rollspel var ju inte alls lika hårt som verkligheten). Man kommer även ha lättare att uppskatta det man har och det att aldrig vara gröna över att man tar invandrare för de som gått igenom detta har det faktiskt FÖR JÄVLIGT” (P 16-18.)

Instruktörerna visste alla att rollspelet spelades på deltagarnas villkor. De ansåg även att rollspelet var ett bra sätt att utmana sig själv både personligen och på ett socialt sätt.

Genom rollspel utgår man från deltagarnas intresse samt där instruktörerna har en aktiv roll genom rolltagande, väcks känslor, tankar och insikter och deltagarna får på så sätt en känslomässig och kognitiv förståelse för det ämne som man bearbetar (Sternudd 2000, 97).

Genom att delta i rollspelet fick deltagarna att veta vad flyktingarna går igenom, hur flyktingar behandlas och hurudan värld vi lever i. Deltagarna fick genom deras egna erfarenheter konkreta upplevelser om flyktingarnas liv och om hur Röda Korset kan engagera dem i sin verksamhet.

”Det var ett verkligt bra sätt att upplysa folk om hur de har det genom att de själva får uppleva det i ett rollspel. Man lärde sig bra hur processen går till.” (P 16-18.)

Eftersom fokus ligger på att upplevelsen skall stimulera hjärnans känslcentra är en nyckelfunktion att skapa en kraftfull inläring. I början ger rollspelet starka personliga upplevelser till skillnad mot en vanlig utbildning där fokus ligger på observation. Vidare kommer också förståelsen vid inläringen inifrån då man i ett rollspel är aktiv och man söker samt skapar sin kunskap. (Azelson m.fl. 2007, 10.)

”Tack för möjligheterna att vara med i denna skolning. Jätteroligt att ni vågar satsa på ett projekt och engagera oss. På flykt är ett jättebra sätt att för ungdomar att få en sida av Röda Korset något som engagerar dem. Jag tror att det kommer att vara en ögonöppnare för många ungdomar, både om flyktingproblemet och om Röda Korset.” (F 22-24.)

Instruktörerna ansåg även att rollspelet var ett bra sätt att upplysa människor om vad flyktingarna går igenom och genom att själv uppleva det i ett rollspel. Nyttan av att delta i rollspel gav även ett bättre självförtroende i det verkliga livet. Instruktörerna ansåg också att rollspelet påverkat dem mentalt och kände sig tacksamma över att ha fått ta del av kursen.

”Jag skulle mer än gärna vilja vara med för de betyder så mycket för mig det här med flyktingar. Jag vill vara instruktör för att lära unga förstå hur de som är på flykt har det. Alla borde vara glada för att vi har det så bra.” (F 16-18.)

”Hela rollspelet upplevde jag som en nyttig erfarenhet för både mig och för ungdomarna. Det får en att tänka efter hur mycket värre det är för rik-

tiga flyktingar. Jag lärde mig dessutom hur det kan se ut för flyktingarna och hur de kan uppleva frustation med att fylla i papper osv. Det känns som om jag vet lite mer hur hela processen går till i praktiken och sådant är bra att ha lite kännedom om.” (F 22-24.)

När man deltar i ett rollspel handlar det om att uppleva hur strukturer ser ut men även hur de känns genom att uppleva dem. Med den personliga och konkreta involveringen i rollspelet kommer konsekvenserna av ens eget handlande att bli väldigt tydliga. Kunskapen upplevs då man får uppleva den genom att uppleva. (Azelsson m.fl. 2007, 12.)

”Frustration tårar och oförglömda upplevelser. Vad hemskt några människor har det. Vad hemskt några människor behandlar andra människor. Vad hemsk världen är. Vad mycket jag kunde föra för att göra världen lite bättre för dem som har det hemskt. Vad som är chockerande är att På flykt absolut inte är bara ett rollspel utan också det hela händer någonsans i världen hela tiden. På riktigt.” (F 22-24.)

7 DISKUSSION OCH SLUTSATS

När arbetet var slutfört och jag satt med mina dagböcker märkte jag för första gången under studien hur stor del av mina frågeställningar jag fått svar på under projektets gång. Jag tror att projekt kan vara till stor hjälp för att besvara praktiska frågor med hjälp av intervjuer, teori eller observationer.

Samtliga ungdomar är numera medlemmar i Röda Korset, en del hade varit med längre och deltagit i olika evenemang och läger emedan andra i sin tur inte varit med länge utan genom att deltagit i ett evenemang tidigare och i samband med det fått information om instruktörskursen blivit intresserade av att komma med i Röda Korsets verksamhet.

I dagboken fick ungdomarna berätta vilka förväntningar de hade om instruktörskursen och svaren varierade från att de ville veta allt om rollspelet till att få mera information hur ett rollspel skall förverkligas i Finland.

När jag läste om ungdomarnas förväntar i rollspelet märkte jag stora skillnader på de som varit med i Röda Korsets verksamhet och tidigare deltagit i rollspel eller annan verksamhet som hade med mångkulturellt arbete med flyktingar att göra. De flesta förväntade sig att få mera kunskap och förståelse för flyktingar och större inblick vad invandrare går igenom.

Eftersom det i gruppen fanns många nya instruktörer ville de även ha mera utbildning om Finlands Röda Kors som organisation. I min fråga hade jag bland annat nämnt organisationskunskap, flyktingarbete och humanitär rätt, ungdomsarbete. Alla kunde inte svara på dessa frågor, eftersom de tidigare inte hade varit med i verksamheten eller inte heller visste vad som Röda Korset hade att erbjuda.

I dagböckerna framkom en del kritik kring rollspelet i Norge och hur man kunde göra saker och ting annorlunda. Bland annat kritiserade flera över att rollspelet ägde rum på ett sådant område som tidigare var bekant för deltagarna. Detta kom fram bland annat i rollspelet när deltagarna hamnade på flykt. Genom att känna till området kände deltagarna även ortsborna, diskuterade med dem och därför kom lätt ur sin roll.

Rollspelet även stöder den vision som de internationella röda kors och rödahalvmåneföreningar godkändes i Nairobi 2009. Med bland annat att främja och stärka människovärdet och främja mänskligt lidande genom att ständigt uppmuntra, underlätta och främja den humanitära verksamheten. Därför anser jag att rollspelet vara en arbetsmetod som anpassas i Finlands Röda Kors ungdomsverksamhet.

Jag vill ännu poängtera studiens starka och svaga sidor. Till studien starka var att sidor instruktörerna gavs tillfälle att utförligt berätta om deras upplevelser. En annan fördel var att jag själv hade möjligheten att delta i instruktörskursen och få en djupare förståelse för rollspelet. Positivt med studien var också att så många dagböcker återlämnades för transkribering.

En nackdel med studien var att inte instruktörerna alltid uttryckte sig i hela meningar utan en del av texten är underförstått. Även handstilen i en del av dagböckerna var svårlästa och detta gav problem i transkriberingen och kan ha gett bortfall. Att rollspelet utövades så sent som i studiernas slutskede kan även ses som svaghet eftersom en fortsatt utbildning av rollspelet följer.

Som observatör hade jag möjlighet att hela tiden kunna följa med hur instruktörerna reagerade på utbildningen och rollspelet. Innan rollspelet satte igång intervjuade jag tre av deltagarna. Rollspelet var en del av deras Polen-projekt.

Många av instruktörerna ansåg att utbildningen efter dag ett är förvirrande. De visste inte hur det skulle gå till i verkligheten och ifall de skulle klara av de roller som getts dem. Gruppen hade behövt få mera dramaövningar av de olika rollkaraktärerna i rollspelet för att få en helhetsuppfattning över rollerna i rollspelet. Före rollspelet får deltagarna en genomgång av de roller som de skall spela, gruppen splittras och alla får inte information om vad som händer i de sekvenser de inte deltar. Rollspelet handlade mycket om att kunna ha en god självdisciplin, att improvisera och att kunna kontrollera sina känslor.

Instruktörerna blev bättre och bättre i sina roller. Självförtroendet växte vartefter timmarna går. Till och med de tre glada flickorna jag pratade och fotograferade före rollspelet inte är så glada längre. Det stora leendet på deras ansikte är försvann när de blev trötta och hungriga.

Flyktingfrågorna intresserade. Många undrade över hur mycket flyktingar som kommer till Finland, vad som är skillnaden mellan kvotflykting, invandrare och asylsökande. Innan vi sätter upp rollspel i Finland måste vi gå igenom flyktingarnas byråkratiska väg samt flyktingsituationen i Finland.

Med studien fick jag även svar på mina forskningsproblem. På frågan "*Hurudan utbildning och vilka färdigheter behöver instruktörerna för kunna använda rollspel som en pedagogisk metod eller ett arbetsredskap i ungdomsverksamheten?*" fick jag veta

inom vilka områden instruktörerna behöver få mera utbildning för att kunna fungera som instruktörer i rollspelet På flykt.

I dagböckerna framkom tydligt att instruktörerna var i behov av mer utbildning av rollspelet. Ämnen som instruktörerna behöver få mer utbildning av är:

- Hur det i praktiken är möjligt att ordna ett rollspel?
- Hur man skall organisera spelet?
- Vad allt man bör beakta och information om konkreta saker?
- Varifrån fås all material och rekvisita som behövs för ett lyckat rollspel?
- Helhetsbild och genomgång över spelplanen, rutterna och rollerna efterlystes.
- Mer information om flyktingarnas väg till Finland.

Även stödfrågorna *hur instruktörerna upplevde rollspelet* samt *vilken påverkan och vilken nytta ser instruktörerna hade av rollspelet* gav svar. Rollspelet visade sig vara känslofullt och pedagogiskt bra uppbyggt. Samtliga instruktörer var av den åsikten att de efter instruktörskursen hade en annan syn på flyktingar och att man genom detta rollspel kunde motverka rasism och fördomar bland ungdomar.

Positiva känslor:

- Tillhörighet som skapade en positiv gemenskap.
- Trygghet av gruppen som stärkte även individernas självförtroende.

Negativa känslor:

- Svårt använda sig av grovt språk.
- Inte tycka synd om deltagarna och ge efter när det var svårt.
- Osäkerhet inför de olika rollerna och förarbetet kring rollspelet.
- Ledsamhet och uppkäftigheten hos deltagarna.

Påverkan och nyttan av rollspelet:

- Samtliga instruktörer var av den åsikten att rollspelet var bra uppbyggt och att det fanns en mening bakom rollspelet.
- Instruktörerna drog nytta av delta i rollspelet tillsammans med andra.

- Använde rollspelet som ett övningstillfälle för prövning av olika roller. Ansåg att rollspelet gett dem en bättre förståelse för flyktingarnas liv.
- Rollspelet var ett bra sätt att upplysa människor om vad flyktingarna går igenom och genom att själv uppleva det i ett rollspel.
- Att rollspelet fungerar bra för att informera ungdomar om flyktingproblemet och om Röda Korset.

Jag anser att instruktörskursen i samarbete med Norges Röda kors, ungdom gav en bra början till att utveckla rollspelet som arbetsmetod även i Finlands Röda Kors ungdomsverksamhet. Jag hoppas att denna studie kan fungera som en handbok för alla de som är intresserad av detta rollspel. Hoppas även att någon i senare skede har intresse över att göra en studie kring samma tema, till exempel om instruktörernas och deltagarnas upplevelser då man ordentligt kommit igång med rollspelet i Finland.

KÄLLOR

Tryckt material:

Andersson, Johanna & Näsi, Altti & Prieto, Nicolas & Teivainen, Riina 2010. Handbok för ungdomsgrupper. Finlands Röda Kors, broschyr.

Axelzon, Fredrik, Davidsson, Thomas & Valentin, Max 2007. Rollspel i skolan: upplevelsebaserat lärande. Lund: Btj förlag.

Bryman, Alan 2007. Samhällsvetenskapliga metoder. Malmö: Liber

Chaib, Christina 1996. Ungdomsteater och personlig utveckling: en pedagogisk analys av ungdomarnas teaterskapande. Lunds Universitet.

Finlands Röda Kors 2011a. Strategiska mål 2011 – 2014. Godkända vid ordinarie stämman i Lahtis 12.9.2011

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Pirkko 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hytönen, Yki 2002. Ihminen ihmiselle: Suomen Punainen Risti 1877 – 2002. Jyväskylä: Gummerus.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend 2009. Den kvalitativa forskningsintervjun (2uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Käll, Hans 1998. Levande rollspel. Handbok. Stockholm: Natur och Kultur.

Linderoth, Jonas 2004. Datorspeländets mening: bortom idén om den interaktiva illusionen. Göteborg: Göteborg University

Mod att bry sig. Ungdomsverksamhetens program 2008–2011. Finlands Röda Kors 2008, broschyr.

Patel, Runa & Davidson, Bo 2003. Forskningsmetodikens grunder. Lund: Studentlitteratur.

Pedersen, Anja 2003. Fritidens betydelse för livskvaliten. Lund: Sociologiska institutionen

Rasmussen, Sten Cnops 2009. Spillederperm. Introduktionsperm för Norges Röda Kors ungdom.

Sternudd, Mia Marie. F 2000. Dramapedagogik som demokratisk fostran? Uppsala: Uppsalauniversitet.

Ungdomsstyrelsen. Rollspel som fritidssysselsättning 1997. Ungdomsstyrelsen rapporter 9. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Wiechel, Lennart 1983. Pedagogiskt drama. Lund: Natur och Kultur

Örnstedt, Didi & Sjöstedt, Björn 1997. De övergivnas armé. Norstedts förlag.

Internetkällor:

Finlands Röda Kors 2011b. Humanitär rätt:

http://www.redcross.fi/punainenristi/humanitaarinenoikeus/sv_SE/ (läst 10.5.2011.)

Finlands Röda Kors 2011c. Röda Korset och flyktingar:

http://www.redcross.fi/apuajatuksia/maahanmuuttajientuki/tietoakannanotto/Vastauksia/sv_SE/index/ (läst 28.11.2011.)

Lassander, Ulf 2011. Survivor 2010:

Artikeln skriven av Ulf Lassander. 2010.

<http://www.botnia.org/redcrossvasa/index.php?page=6> (läst 3.6.2011.)

Juutilainen, Emmi 2010. Översättning Andersson Johanna 2010. Ungdomstidningen Spray. <http://spray.fi/sv/rollspelet-inom-humanit%C3%A4r-r%C3%A4tt-flykten-till-det-ok%C3%A4nda> (läst 15.7.2011.)

Norges Röda Kors, ungdom:

http://lokal.rodekors.no/ungdom/Aktiviteter/Rollespillet-Pa-flukt/Hva_er_Pa_flukt/ (läst 10.5.2011.)

Övriga internetsidor:

Vesala Esko 1996. Larppaaminen Suomessa.

www.larp.fi (läst 15.07.2011.)

Övrigt material:

15 dagböcker skrivna av deltagare på Instruktörskursen.

Valkeakari, Lena 2011. Mina egna anteckningar från instruktörskursen september 2011.

BILAGOR

Enkät

Bilaga 1.

14.4.2011

Samarbetsprojektet På flykt

1. På vilket sätt kommer ert distrikt att genomföra rekryteringen av ungdomar till instruktörer?
2. Hur många ungdomar tror ni att ni kommer att kunna rekrytera?
3. Vad förväntar ni er av projektet På Flykt?
4. Finns det något som ni tycker känns svårt med att förverkliga projektet, vad?
5. Har ni någon frivillig (>29år) som är intresserad av att fungera som reseledare på resan? Om, så vem?
6. Har ert distrikt redan funderat på att ordna något evenemang eller läger efter projektet med temat kring rollspelet På flykt.? Om, så när?
7. Finns det ett intresse att tillsammans ordna ett storläger för de svenskspråkiga/ tvåspråkiga ungdomar kring temat efter utbildningen?
8. Fritt formulerad hälsning till Österbotten, som för tillfället håller i den "röda tråden" kring projektet.

Ett **STORT** tack för Ert svar!

DEL I

Bakgrund

Bilaga 2.

- 1) Kön pojke/ flicka
- 2) Ålder (stegvis)
- 3) Skolning:
- 4) Hur många år har du varit med i Finlands Röda Kors verksamhet?
- 5) Är du medlem i Röda Korset?
- 6) Har du tidigare deltagit i Röda Korsets kurser, vilken/ vilka?
- 7) Vilka förväntningar har du över instruktörskursen i Norge?
- 8) Vad berättar du för din vän om dina erfarenheter av utbildningen?
- 9) Berätta om hur det kommer sig att du kom med instruktörskursen På Flykt? (Hur hörde du talas om det? Var eller av vem fick du information?)

DEL II

Rollspelet

- 10) Din roll i rollspelet.
 - a) observatör
 - b) spelroll, i rollspelet, vilken?
 - c) flykting
 - d) annan, vilken..
 - Hur upplevde du flyktingresan?
 - Kommer du att ha nytta av din kunskap att fungera som instruktör av de erfarenheter du fått under rollspelet? Hur?
 - Vad tycker du om rollspelet? Beskriv dina känslor och upplevelser.
 - Lärde du dig något och i så fall vad? Kan du ha nytta av det i ditt liv?
- 11) Fick du tillräckligt information/ utbildning av rollspelet På Flykt? Ifall inte, vilka saker anser du att du behöver mer utbildning om?

DEL III

Rollspel i Finlands Röda Kors

- 12) Du har lovat att ge din insats som instruktör i rollspelet På Flykt på läger och evenemang som ordnas i de svenskspråkiga distrikten. Är det något som du känner du behöver du mer kunskap/ utbildning om? t.ex.
- organisationskunskap
 - flyktingarbete och humanitär rätt
 - ungdomsarbete
 - annan skolning?
- 13) Har din bild av Röda Korset ändrats efter instruktörsutbildningen i Norge?
- 14) Hur skulle Finlands Röda Kors kunna utnyttja din kunskap i rollspelet På Flykt?
- 15) Svarade instruktörskursen dina förväntningar?
- 16) Hurudant stöd förväntar du i fortsättningen av
- centralbyrån
 - distrikten
 - din avdelning
 - andra samarbetspartners...
- 17) Hur skulle du utveckla På Flykt projektet i Finland?